

Den Norske Turistforenings innspill til statsbudsjettet for 2023

Et bærekraftig friluftsliv for alle

Den Norske Turistforening (DNT) er Norges største og eldste friluftsansjon. Vi har rundt 320 000 medlemmer og over 1 million timer frivillig innsats legges ned hvert år i DNT. Den Norske Turistforening forvalter også 22 000 km stier og over 550 hytter.

Regjeringen har gode ambisjoner på vegne av friluftslivet i Hurdalsplattformen. Regjeringen skriver blant annet at de vil «Legge godt til rette for friluftsliv i byer og tettbygde områder ved å bidra til skilting, merking og kartfesting av stier – opparbeide turveier og turruter og legge til rette for bedre universell tilgang til turveier og friluftsoplevelser». Det kreves en større samordnet innsats fra myndigheter, friluftsråd og frivillighet på feltet om denne ambisjonen skal nås. Tiltak som bedrer tilgangen og senker terskelen til friluftsliv er viktige, lønnsomme og miljøvennlige folkehelseiltak.

Dette innspillet gir konkrete forslag til måter regjeringen kan oppfylle ambisjonene i Hurdalsplattformen ved å støtte friluftslivsfrivilligheten i sitt virke. DNT arbeider for å tilrettelegge for at flest mulig kan ta del i friluftslivet i Norge.

God tilgang til friluftsliv for hele befolkningen krever god tilgang til natur for hele befolkningen. Derfor inneholder også dette innspillet en rekke tiltak DNT mener vil styrke naturforvaltningen og hindre utilsiktet bit-for-bit nedbygging av norsk natur. Vi ser at miljøindikator 3.1.2 som måler andel av befolkningen som har trygg tilgang til nærturterreng innen en avstand på 500 meter, har status som dårlig og med negativ utvikling. Budsjettet må både direkte og indirekte legge til rette for at denne indikatoren kan få en positiv utvikling.

I henhold til den siste levekårsundersøkelsen er friluftsliv den aktiviteten flest mennesker sier de ønsker å delta i, uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn. Det å gå tur er den vanligste aktiviteten i alle befolkningsgrupper, og det er enkelt å bli med. Hele 79 prosent av befolkningen oppgir at de går på fotturer i skogen eller fjellet. Skal friluftsansjonene nå flere av dem som trenger det må det settes av en større andel midler til å administrere frivilligheten lokalt, til friluftslivets infrastruktur og til digital turformidling. Organiserte friluftslivsaktiviteter der folk bor koster lite, men skal vi nå bredt ut og til utsatte grupper kreves det koordinering og rekruttering langt utover det frivilligheten kan gjøre uten offentlig støtte. Tilskuddsmidler må kunne brukes på administrasjon og driftsutgifter for organisasjonene. Dette vil bidra til mer frivillighet og aktivitet i befolkningen.

Innspill til Klima- og miljødepartementets budsjett

Den Norske Turistforenings formål inkluderer «sikring av friluftslivets natur- og kulturgrunnlag». Naturen er selve grunnlaget for friluftslivet, og intakt natur og tilgang til ulike typer natur er avgjørende for gode naturopplevelser. Både 100-meterskoger så vel som bymarker, tilgang til havn og kystlinjer og større uberørte fjellområder har en egenverdi og gjør forskjellige former for friluftsliv mulig for brede lag av befolkningen.

Våre globale utfordringer med klimaet er vel anerkjent, men på tross av at verdens ledere har erklært naturkrise, har ikke de siste års statsbudsjetter fulgt opp naturkrisen i nærheten av så mye som klimakrisen. DNT mener departementets budsjetter må styrkes for å sikre natur- og friluftslivsverdier og ta konsekvensene av den alvorlige naturkrisen vi står i.

Den Norske Turistforening og de andre nasjonale friluftslivsorganisasjonene er tilretteleggere av et mangfoldig og variert tilbud av organiserte aktiviteter for forskjellige grupper i befolkningen. Mange av disse aktivitetene er finansiert av aktivitetsmidler over kapittel 1420, post 78. Friluftslivsaktivitet er svært kostnadseffektivt, og en reversering av kuttene sektoren har opplevd vil utløse mye aktivitet. Noe av aktivitetsmidlene bør settes av til lokal administrasjon av frivilligheten.

Innspill på tvers av flere kapittel og poster

Utvikling av planverktøy og kompetanse for å hindre bit for bit nedbygging av norsk natur

Nedbygging og oppstyking av norsk natur går i økende fart. Vi får stadig færre sammenhengende naturområder, og kun 44 prosent av Norge fastlandsareal regnes som inngrepsfri natur. Av bebyggelse og infrastruktur som er bygget de siste ti årene er kun 1/5 prosent bygget innenfor allerede bebygd areal, mens 4/5 har bygget ned natur og landbruksareal. Dette gir naturtap, negativ klimaeffekt og gjør at det er stadig færre områder hvor vi kan oppleve urørt natur. Friluftslivets naturgrunnlag er på tilbakegang, både i fjellet, i strandsonen og i nærskogene.

For å sikre at kommende generasjoner skal ha de samme mulighetene til gode naturopplevelser mener DNT at arbeidet med å hindre bit- for bit nedbygging av norsk natur må intensiveres. Dette mener vi best gjøres best ved å videreføre satsing på plan- og miljøkompetanse i kommunene, økt satsing på areal- og naturregnskap og arealnøytrale kommuner, samt tiltak som hindrer bit- for bit nedbygging av nærnatur, fjellområdene og strandsonene.

Manglende helhetlig planlegging og omfattende bruk av dispensasjoner skyldes i mange tilfeller manglende ressurser i kommunene til å oppdatere planverket. Mange kommuner mangler også tilstrekkelig kompetanse på miljø, og eksempelvis kartlegging av natur.

Mange kommuner mangler også langsiktige utbyggingsgrenser mellom tettsteder og LNF-område, og mot marka og fjellområdene. Det er behov for gode incitamenter som gjør det enklere og mer attraktivt for den enkelte utbygger å gjenbruke og fortette innenfor allerede utbygde arealer framfor å bygge ned natur. En av utfordringene er at det i dag er gratis å bygge ned og ødelegge natur, og vi mener at det bør settes av midler til å utrede en generell form for naturavgift, slik det gjøres for myr.

DNT ber regjeringen om at det:

- Settes av midler til å utrede en generell form for naturavgift, tilsvarende utredningen som gjøres for myr.
- Bevilges midler for å øke kommunenes ressurser og kompetanse på plan- og miljøområdet.
- Bevilges midler til kommunene for å utarbeide markaplaner, med fastsetting av langsiktige utbyggingsgrenser mellom byer og tettsteder og marka, og sikring av ferdselsårene ut i marka.
- For å bedre allmennhetens tilgang til strandsonen bevilger midler til kommunene for kartlegging og fjerning av ulovlige stengsler og byggetiltak i strandsonen.

Innspill til Kapittel 1420, post 21**Økes med 10 millioner kroner for opprettelse av flere nasjonalparkstillinger**

Verneområdene innehar viktige verdier som må bevares og forvaltes i et langsiktig perspektiv. Den nye modellen med lokal forvaltning av verneområdene, har bidratt til økte ressurser til tiltak i verneområder slik som skjøtsel, tilrettelegging og informasjon. Likevel er det et stort etterslep på arbeidet med forvaltningsplaner for verneområdene. Dette er planer som skal sikre at verneverdiene tas vare på i et langt perspektiv, og som også skal være grunnlaget for besøksstrategiene.

Tall fra Miljødirektoratet viser at kun 14 av våre store verneområder har forvaltningsplaner som er nyere enn 10 år, og 10 områder mangler fortsatt forvaltningsplan. Evalueringsrapporten for forvaltningsordningen for nasjonalparker og andre store verneområder peker på et stort behov for å følge opp og kontrollere tiltak som foretas i verneområdene. Rapporten peker også på at ressursene i verneområdestyrene er ulikt fordelt. Noen styrer har en svært stor arbeidsbyrde i form av stor saksmengde, noe som gjør det vanskelig å følge opp det langsiktige arbeidet med oppdaterte forvaltningsplaner og besøksstrategier. Miljødirektoratet anbefaler derfor 5-10 nye stillinger til utvalgte sekretariater.

Innspill til Kapittel 1420, Post 60

Den Norske Turistforening mener det er svært viktig å gi kommunene mulighet til å skaffe seg god kunnskap som sine egne naturverdier, for bedre å kunne ta politiske valg som ivaretar naturhensyn på en god måte. DNT mener denne posten må økes til 4 millioner kroner i 2023 etter erfaringene med hvor populær ordningen var i 2020/2021.

Innspill til Kapittel 1420, Post 78**1420.78 Friluftslivsaktivitet, ber om økning til 55 millioner**

I henhold til levekårsundersøkelsen er friluftsliv den aktiviteten flest mennesker sier de ønsker å delta i, uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn. Det å gå tur er den vanligste aktiviteten i alle befolkningsgrupper, og det er enkelt å bli med. En satsing på friluftslivsaktivitet i årene fremover vil gi en klar gevinst for folkehelsen.

DNT ber om at posten økes til 2017-nivå (indeksjustert) og at departementet i kommende i perioden opprettholder dette nivået. Friluftaktivitet er svært kostnadseffektivt, og en reversering av kuttene sektoren har opplevd vil utløse mye aktivitet.

Ordningen er viktig for friluftslivsorganisasjonenes evne til å arrangere organiserte aktiviteter for det brede lag i befolkningen og er i dag sterkt oversøkt med en søknadsmengde som nærmer seg tre ganger tilgjengelig støttebeløp. Den Norske Turistforening har kapasitet til å skape betydelig mer aktivitet enn i dag om denne ordningen økes, også om den økes betydelig mer enn skissert her. Noe av aktivitetsmidlene bør settes av til lokal administrasjon av frivilligheten.

1420.78 Tilrettelegging i statlig sikra friluftsområder

Det har vært en markert økning i friluftslivsutøvelse under koronapandemien, som har gitt økt belastning og slitasje på naturen og økte behov for tilretteleggingstiltak. Et våtere klima gir også større behov for tiltak. Det er behov for en betydelig økning i tilskuddet. Midlene vil bl.a. gå til tilrettelegging av turveger, etablering av turutgangspunkt, toaletter på utfartsområder og gjøre flere områder godt tilgjengelig for mennesker med funksjonsnedsettelse.

1420.78 Historiske vandreruter. 1,6 millioner

Historiske vandreruter er et fellesprosjekt mellom DNT og Riksantikvaren. Prosjektet Historiske vandreruter har som mål å etablere lengre historiske vandreruter i alle landets tidligere fylker. Rutene kombinerer friluftsopplevelser med kulturarv. Per desember 2021 er det etablert 14 ruter, og vi har to ruter under etablering som skal lanseres i september 2022. Dersom prosjektet skal nå målet om Historiske vandreruter i alle fylker innen 2024 er det et behov for en økning i tildelingen for 2023. De ekstra midlene behøves ikke til sentral administrasjon, men til prosjektstøtte til de resterende fylkeskommunene. De Historiske vandreruter har nå tre ulike prosjekter under oppstart, og to andre mulige prosjekter på blokka, alle disse vil trenge prosjekttilskudd i 2023.

1420.78 Driftsstøtte til Forum for Natur og Friluftsliv (FNF)

FNF består av lokale koordinatorene som blant annet støtter våre turlag og mange andre organisasjoners lokal- og fylkeslag med å ivareta natur- og friluftslivsinteressene over hele landet. Forumet bidrar til demokratisk deltakelse og bedre opplyste saksprosesser når natur vurderes bygget ned. Det er stort press mot naturarealene i landet. Frivilligheten rekker bare over en brøkdel av saksmengden. Vi mener driftsstøtten til FNF bør være 14 millioner i året.

1420.78 UT.no

UT.no er Norges digitale verktøy for å få flere med på tur

Den Norske Turistforening (DNT) drifter, i samarbeid med Statskog og Friluftsrådernes Landsforbund, turportalen UT.no. UT.no er en åpen, gratis portal der alle friluftslivsaktører som har relevant innhold kan publisere. UT.no består i dag av over 15 000 turforslag, informasjon om 1 500 hytter, 5 000

turmål/steder, samt beskrivelser av 1 200 DNT-ruter. Dette innholdet er laget av rundt 800 ulike organisasjoner, turlag, friluftsråd og kommuner fra hele landet.

UT.no forenkler og tilgjengeliggjør naturen for et stort segment av befolkningen, og er et kostnadseffektivt verktøy for å nå målet om vedvarende høy og økende grad av friluftslivsaktivitet hos nordmenn. UT.no er også en tilrettelegger for det nære friluftslivet folk kan oppleve uten reisetid, og bidrar til å gi turideer og senke terskelen for hyppig aktivitet i naturen for også de som er mindre vant med å bruke naturen som helse og rekreasjonsarena.

Lett tilgjengelig turinformasjon senker terskelen for å komme seg ut, særlig for de med lite turerfaring. Skal man nå bredt ut til befolkningen i dag, ikke minst til yngre grupper, er digitale kommunikasjonskanaler stadig viktigere. I 2020 opplevde UT.no en trafikkvekst på 70%. Denne trafikkveksten var ekstraordinær, men har fortsatt med ytterligere 10% vekst i 2021. UT.no opplever også en økende interesse blant mulige samarbeidspartnere og har i 2021 inngått to nye innholdspartneravtaler. En avtale med Miljødirektoratet og Statsforvalteren Innlandet om naturvern og ferdsel i nasjonalparker og verneområder, og en avtale med Riksantikvaren om formidling og økt synlighet av kulturminner. Den omfattende størrelsen på turportalen sammen med strategien om at UT.no skal være en gratis og åpen dugnad for hele friluftslivet i Norge stiller stadig større krav til drift og brukerstøtte. UT.no har derfor et stadig økende behov for flere ressurser for å sikre god drift og god oppfølging av brukere og samarbeidspartnere.

Endring av folks friluftslivsvaner og digitale vaner krever ny informasjon og en oppdatert og brukervennlig innpakning. UT.no har opparbeidet seg en solid posisjon som den ledende turplanleggeren i Norge, men har mange områder som trenger utvikling. For at UT.no skal ha relevans over tid må tjenesten kontinuerlig forbedres og videreutvikles for å kunne opprettholde sin posisjon og brukermasse. Viktige fokusområder er kvalitetssikring av innhold, forbedring av turplanleggingsverktøyene, forbedring av søkefunksjonen og videreutvikle digital besøksregistrering for å nevne noen store utviklingsprosjekter. Videreføring av den statlige støtten til UT.no vil bidra til å sikre drift og videreutvikling av en felles nasjonal turportal som er gratis og lett tilgjengelig for det norske folk.

DNT ber regjeringen:

- Øke støtten til UT.no til 4 millioner kroner for å romme satsingen beskrevet. Subsidiært: Videreføre støtten til UT.no med minst 2 millioner kroner

1420.78 Friluftslivsaktivitet for personer med innvandrerbakgrunn

Den Norske Turistforening ber om at tilskuddsordningen «Friluftslivsaktivitet for personer med innvandrerbakgrunn videreføres eller styrkes. Inkludering i frivillige organisasjoner gir ikke bare god kunnskap, dugnad og deltakelse, men også viktige sosiale relasjoner som er døråpnere til forståelse og samfunnsdeltagelse.

Friluftsliv er den aktiviteten med minst sosiale forskjeller og som folk flest vil drive med. I et folkehelseperspektiv er satsningen på økt friluftsliv i nærmiljø en viktig nøkkel for å skape bedre helse og livskvalitet i befolkningen. Det er et uttalt ønske om å redusere sosiale forskjeller og friluftsliv er den aktiviteten med minst sosiale forskjeller i dag. Det er derfor viktig å øke midler til friluftslivsaktivitet for grupper som ikke er aktive i dag for å bidra til å senke de sosiale forskjellene.

Naturens påvirkning på helse og sosiale relasjoner er godt kjent som en viktig helsefremmende faktor, men også som en nøkkel til god inkludering.

Rekrutteringen av nye miljøer og grupper krever at det jobbes over tid med å etablere tillit og helst med personer som har kjennskap til kulturelle barrierer og muligheter. Personlig invitasjon er den rekrutteringsformen som har fungert best for målgruppen. Erfaringer viser at arbeidet ikke kan utføres av frivillige alene, da det er langt mer ressurskrevende prosesser som må til for å få stablet tilbudet på beina og sikre drift og videreføring. Tilskudd gjennom ordningen må kunne brukes på administrasjon og driftsutgifter.

Samtidig er målgruppen like forskjellig som resten av befolkningen. Den største andelen kan, og bør rekrutteres inn i DNTs ordinære tilbud, mens enkelte grupper, gjerne nyankomne flykninger, har behov for et eget tilbud i en fase hvor de ofte trenger grunnleggende friluftsoplæring og kunne kommunisere på eget språk i trygge omgivelser før det blir naturlig å melde seg på en organisert fjelltur, padletur eller tur med Barnas Turlag. Tilskuddsordningen bør derfor videreføres og gjerne styrkes for å i enda større grad bidra til at enda flere tar del i friluftslivet.

1420.78 Forslag om ny tilskuddsordning for Nærtur (andre friluftstilskudd)

Den Norske Turistforening ber Klima- og miljødepartementet i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet opprette en ny tilskuddsordning med formål å tilrettelegge for friluftsliv der folk bor - nærturer.

I den gjeldende Handlingsplanen for Friluftsliv er det etablert mål om at flest mulig skal drive med friluftsliv, og stadfestet en prioritering av friluftsliv i nærmiljøet. I Hurdalsplattformen etablerer Regjeringen målet om å «Leggje godt til rette for friluftsliv i byar og tettbygde område ved å bidra til skilting, merking og kartfesting av stiar, opparbeide turvegar og turruter og leggje til rette for betre universelt tilgjenge til turvegar og friluftsopplevingar»

En ny tilskuddsordning vil være en effektiv og målrettet måte å oppnå disse målene. Tilskuddsordningen bør ha som mål å stimulere til økt frivillighet og kompetansehevende tiltak i tilretteleggingen av friluftsliv lokalt, merking og skilting fra der folk bor, transportordninger som «fra bussen til bushen», og en økt satsning på infrastruktur for nærfriluftsliv, som nærturhytter, gapahuker, padleleder og sammenhengende kyststier.

Tilrettelegging for bruk av turløyper og turstier i nærheten av der folk bor, har stor betydning for å imøtekomme befolkningens ønske om å bevege seg i grønne omgivelser. Turstiene brukes like mye av kvinner og menn og av folk i alle aldre og samfunnslag ([Thorén m.fl, 2018](#)). Skilting og merking og annen synliggjøring av nærturer blir dermed et viktig folkehelseiltak som kan bidra til å nå nasjonale mål om å utjevne sosialt betingete helseforskjeller. Ordningen bør derfor være et samarbeid mellom Helse -og omsorgsdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Tilskudd bør tildeles de store landsdekkende friluftsansjonene som driver aktivitet lokalt basert på flerårige prosjektsøknader.

1420.78 Forslag om ny tilskuddsordning for raske infrastrukturiltak

Regjeringen har i Hurdalsplattformen varslet en satsing på Klimatilpasning. DNT ber om at denne satsingen utvides til å også gjelde tilskudd til klimatilpasning av friluftslivets infrastruktur – stier og turveger. Et våtere klima forårsaker, sammen med økt ferdsl, slitasje og press på stier og turveger i

norsk natur. Å beskytte naturen fra slitasje og lede folk langs traséer som tåler ferdsel krever tyngre inngrep enn før – samtidig som søknads- og dokumentasjonskravene øker. Det er også en utfordring at mye av den statlige finansieringen av slike tiltak skjer gjennom spillemiddelordningen – en ordning som ikke er ment å dekke vedlikeholdsbehov og som ikke er egnet for raske tiltak basert på plutselig oppståtte behov. Reparasjon av bruer i fjellet, klipping av stadig våtere stier, omlegging av eldre skredutsatte stier og remerkering av ruter og skilt er eksempel på denne typen tiltak. Det er behov for en enkel, søkbar ordning med rullerende utbetaling gjennom året for både preventivt arbeid og reparasjon. DNT ber om en liten pott på 3 millioner kroner i 2023 – hvor beløpet justeres i påfølgende år etter erfaringer med søknadsmengden.

Innspill til Kapittel 1420, Post 81

1420.81 Besøksforvaltning på naturbaserte attraksjoner og turmål

Norge mangler gode løsninger for å kunne håndtere stort besøkstrykk på naturbaserte attraksjoner. Det bør derfor bevilges midler til en nasjonal satsing på å lede flest mulig til utpekte turområder som tåler høye besøkstall. Erfaringene med ordningen «Nasjonale turiststier» er gode, og denne ordningen bør videreføres. I tillegg bør den utvides/forsterkes ved at man gjør som det er foreslått i Innovasjon Norges reiselivsstrategi og oppretter en tilsvarende ordning for «Nasjonale ikoner». «Nasjonale ikoner» er destinasjoner som ikke kan defineres som stier eller turruter, men som er viktige natur- og kulturbaserte attraksjoner og som fyller en stor-regional eller nasjonal rolle i det norske friluftsliv- og reiselivstilbudet. Ved at steder som for eksempel Hauklandstranda, Lovatnet og Hoddevika defineres som «Nasjonale ikoner», kan dette bidra til å løse utfordringer med finansiering av fellesgoder. DNT ber også om at det settes av midler til formidling av allemannsretten – og «allemannspliktene» f.eks. gjennom UT.no

Dette punktet må ses i sammenheng med anbefalingene som kommer i den varslede NOUen om reisemålsutvikling og besøksforvaltning i norske kommuner.

Innspill til Justis- og beredskapsdepartementets budsjett, samt Helse og omsorgsdepartementets budsjett

Opprettelse av et nasjonalt ulykkeregister

DNT ønsker, på linje med Norsk Klatreforbund og Redningsselskapet, et felles nasjonalt ulykkeregister der hendelser registreres selv om de ikke medfører oppfølging og behandling i helsevesenet. Norges klatreforbund har allerede gode erfaringer med et slikt register. Forbundet har gjennom 30 år bygd opp et register som nå inneholder over 1700 rapporter om klatreulykker, noe som har gitt et uvurderlig datagrunnlag for opplæring, informasjon og forebyggende virksomhet.

Stadig flere driver med friluftsliv – også av den mer risikofylte typen. Den Norske Turistforening har lang erfaring som tilrettelegger for aktivitet, og ønsker å legge premissene for utviklingen av friluftslivet i takt med samfunnsutviklingen - på en trygg og sikker måte. DNT skal være en

premissleverandør for både organisert og uorganisert ferdsel med kroppen som motor i alle naturområder. Et viktig arbeid i denne sammenheng er målrettet holdningsskapende og opplysende arbeid samt et kontinuerlig arbeid med læring og erfaringsoverføring mellom og på tvers av aktørene. Målet er å jobbe for et trygt og sikkert friluftsliv som over tid vil bidra til både å forebygge og redusere antall ulykker og nestenulykker.

Ferdsel og aktiviteter i naturen vil aldri bli risikofritt. Derimot vil kunnskap om omfanget av ulykkeshendelser (ulykker og nestenulykker) og mer kunnskap om utløsende årsaker bidra til et mer målrettet og forebyggende arbeid. Ifølge regjeringens handlingsplan for friluftsliv ble det i 2017 registrert totalt 11 286 ulykker i Norsk pasientregister under kategorien natur, hav, sjø og vann. Dette er kun ulykker som har medført oppfølging i helsevesenet. Vi antar at det både er mørketall, samt at ulykker/nestenulykker som ikke medførte personskaade, men hvor det var et *skadepotensiale* ikke blir registrert. I forskningen foreligger det en antakelse om at nestenulykker som har tilsvarende karakteristikk som en alvorlig ulykke (også kalt HIPO nestenulykke (HIPO = high potensial for harm)), kan gi lærdom samt forebygge at en alvorlig ulykke med store konsekvenser oppstår (Haddock, 1999). Dette gjør at også nestenulykkene er av stor interesse i et lærings- og sikkerhetsperspektiv.

I regjeringens handlingsplan for friluftsliv står det “Ulykestall og kunnskap om ulykkesforløp gir grunnlag for å drøfte mønstre og/eller fellesnevnerne knyttet til årsaksforhold ved ulike hendelser”. En utfordring som begrenser denne muligheten for et kunnskapsbasert forebyggende arbeid i dag, er at det ikke eksisterer et nasjonalt ulykkesystem for ulykker og nestenulykker i friluftslivet. Et slikt system med tilhørende database vil muliggjøre systematisk kunnskaps – og erfaringsbasert læring og forskningsbasert utvikling.

Opprettelsen av et ulykkeregister er avgjørende for at vi fullt ut skal kunne være en del av den nasjonale forvaltningen av sikkerhet i naturen. Vi må vite hvilke ulykker som oftest skjer, hvor folk blir reddet og i hvilke situasjoner. I dag registreres kun hendelser med alvorlig og dødelig utfall – men situasjoner som gikk bra til slutt ikke registreres. Dette er en tydelig mangel.

Innspill til kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett

Utvikling av planverktøy og kompetanse for å hindre bit for bit nedbygging av norsk natur

Nedbygging og oppstyking av norsk natur skjer i økende fart. Vi får stadig færre sammenhengende naturområder, og kun 44 prosent av Norge fastlandsareal regnes som inngrepsfri natur. Av bebyggelse og infrastruktur som er bygget de siste ti årene er kun 1/5 prosent bygget innenfor allerede bebygd areal, mens 4/5 har bygget ned natur og landbruksareal. Dette gir naturtap, negativ klimaeffekt og gjør at det er stadig færre områder hvor vi kan oppleve urørt natur. Friluftslivets naturgrunnlag er på tilbakegang, både i fjellet, i strandsonen og i nærskogene.

For å sikre at kommende generasjoner skal ha de samme mulighetene til gode naturopplevelser mener DNT at arbeidet med å hindre bit- for bit nedbygging av norsk natur må intensiveres. Dette mener vi best gjøres best ved å videreføre satsing på plan- og miljøkompetanse i kommunene, økt

satsing på areal- og naturregnskap og arealnøytrale kommuner, samt tiltak som hindrer bit- for bit nedbygging av nærnatur, fjellområdene og strandsonene.

Manglende helhetlig planlegging og omfattende bruk av dispensasjoner skyldes i mange tilfeller manglende ressurser i kommunene til å oppdatere planverket. Mange kommuner mangler også tilstrekkelig kompetanse på miljø, og eksempelvis kartlegging av natur.

Mange kommuner mangler også langsiktige utbyggingsgrenser mellom tettsteder og LNF-område, og mot marka og fjellområdene. Det er behov for gode incitamentter som gjør det enklere og mer attraktivt for den enkelte utbygger å gjenbruke og fortette innenfor allerede utbygde arealer framfor å bygge ned natur. En av utfordringene er at det i dag er gratis å bygge ned og ødelegge natur, og vi mener at det bør settes av midler til å utrede en generell form for naturavgift, slik det gjøres for myr.

DNT ber regjeringen om å styrke tildelingen av:

- Bevilge midler for å øke kommunenes ressurser og kompetanse på plan- og miljøområdet. Herunder setter av midler til KMD sitt arbeid med å videreutvikle og iverksette verktøy for areal- og naturregnskap i kommunene.
- Midler til fylkene og kommunene for å utarbeide regionale eller interkommunale planer og fastsette fjellgrenser i fjellområder med stort utbyggingspress.
- Utvikling og implementering av metoder for arealregnskap

Innspill til Barne- og familiedepartementets budsjett

Nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge

Den Norske Turistforening ber departementet videreføre den styrkede satsingen på Nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge, herunder støtte til organisasjoner som tilbyr ferie- og fritidsaktiviteter for målgruppen og støtte til utstyrssentraler.

DNT ber departementet justere hele eller deler av ordningen slik at universelle tilbud også faller innenfor ordningens virkeområde. Tilskudd bør gis direkte til fritidsaktivitetstilbyderne for at vi kan gjøre tilbud gratis eller så rimelige som mulig for alle.

Helse- og omsorgsdepartementets budsjett

Et budsjett som anerkjenner friluftslivets folkehelsepotensial – med nærfriluftslivet i fokus

Kapittel 714 Folkehelse, post 79 Mobilisering mot ensomhet

Denne posten bør dobles fra 18,3 millioner til 37 millioner – her er det masse uutløst potensiale for å få folk ut av ensomhet og bedre deres individuelle helse og folkehelsen generelt ved hjelp av friluftslivsfrivilligheten.

Kapittel 714 Folkehelse, post 79 Andre tilskudd - ny tilskuddsordning

Regjeringen har gjennom folkehelsemeldingen og tilhørende handlingsplaner satt svært ambisiøse mål for folkehelsepolitikken. Bedre tilrettelegging for fysisk aktivitet og en mer aktiv befolkning vil gi viktige bidrag til oppfyllelse av disse. Vi har imidlertid en lang vei å gå. Folk flest er for lite fysisk

aktive. Kun tre av ti voksne og eldre er aktive nok, og bare halvparten av 15-åringene. Ungdom og eldre bruker også en stor del av våken tid i ro. Covid-19 pandemien har ikke bidratt i positiv retning. Folkehelseundersøkelsen fra 2020 viser at flere er inaktive, særlig unge voksne, det er økte forskjeller og flere rapporterer psykiske helseplager.

Friluftslivet er en viktig bidragsyter til god helse og livskvalitet for stadig flere. Det er også nordmenns viktigste kilde til fysisk aktivitet, og den formen for mosjon flest kan tenke seg å gjøre mer av. Friluftsliv og særlig nærfriluftsliv er lett tilgjengelig, rimelig og krever lite utstyr. Stien er Norges mest brukte, og billigste idrettsanlegg, og organisert friluftslivsaktivitet driftes i stor grad av frivillige, og er dermed svært kostnadseffektive. Folkehelsepolitikken må styrkes på de områdene vi vet virker. Friluftslivsaktiviteter der folk bor gjør det.

Frivillig sektor ønsker å bidra til at flere innfrir anbefalingene knyttet til fysisk aktivitet og har en unik posisjon til å gjøre nettopp det. Både i kraft av at det å være frivillig bidrar til at en er mer fysisk aktiv, men også som en tilrettelegger for fysisk aktivitet. Det finnes i dag flere tilskuddsordninger frivillige organisasjoner kan søke på, utfordringen er imidlertid at de ofte er svært spisset på målgruppe, slik at gode universelle tiltak ikke vil innfri kravene i ordningene og dermed ikke få støtte. Målgruppen er alltid de mest utsatte, mens vi samtidig vet at de aller fleste er for lite aktive. Vi ønsker å nå alle, både utsatte grupper og befolkningen som helhet, men savner tilskuddsordninger for å gjøre nettopp det.

DNT foreslår at det opprettes en ny tilskuddsordning over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett som er søkbar for frivillige organisasjoner på nasjonalt nivå med mål om å skape et mer aktivitetsvennlig samfunn og øke andelen fysisk aktive.

Opprettelse av et nasjonalt ulykkeregister i samarbeid med justis- og beredskapsdepartementet
Se innspill til Justis- og beredskapsdepartementet.